Projekt podejmuje krytyczny namysł nad audiodeskrypcją muzealną, czyli opisem dzieł sztuki skierowanym do osób niewidomych i niedowidzących. Służy rozpoznaniu oryginalnych strategii opisu wybranych stylów/dzieł malarskich i ewentualnemu porównaniu ich ze strategiami poetów i kompozytorów, którzy czerpali inspirację z tych samych stylów/dzieł sztuki, lecz nie byli ograniczeni instytucjonalnymi wskazówkami i wytycznymi.

Audiodeskrypcja (AD) umożliwia osobom niewidomym dostęp do filmów, programów telewizyjnych czy wystaw, jednak – jako nowa technika – dopiero od niedawna stanowi przedmiot badań naukowych. Niektórzy teoretycy widzą w niej formę tekstu użytkowego, opartą na zasadach obiektywizmu i jednoznaczności opisu, powołując się na potrzeby poznawcze odbiorców, którzy pragną samodzielnie formułować opinie na temat dzieł sztuki. Inni widzą w niej sztukę słowa i twierdzą, że polega ona na „przekładzie" doświadczenia dzieła malarskiego na mowę.

W projekcie przyjmujemy drugą ze wspomnianych perspektyw. Uznajemy, że muzealny opis dla osób niewidzących warto interpretować jako sztukę słowa, kontynuację długiej tradycji artystycznych (muzycznych, literackich) nawiązań do malarstwa, które pomimo odmienności medium próbowały wywołać w odbiorcy podobne przeżycia, co ich malarski pierwowzór. Choć typowa AD pełni przede wszystkim funkcję informacyjną, a dopiero wtórnie estetyczną, w ramach konwencji tekstu informacyjnego jej autorzy mogą tak posłużyć się językiem, żeby w pewnej mierze „pokazać" a nie tylko „zreferować" dzieło malarskie.

Uważamy, że opis dla osób niewidzących mógłby w obrębie własnych gatunkowych konwencji czerpać z muzycznych i literackich utworów powstałych na kanwie malarstwa w swojej warstwie językowo-obrazowej (poprzez analogiczną do kompozycji dzieła kompozycję opisu lub zastosowanie metafor synestetycznych, które wyjaśniają doświadczenie wizualne odwołaniem do innych doświadczeń zmysłowych, na przykład smaku, zapachu czy dotyku, jak w popularnych określeniach „ciepłej". „przytłumionej" barwy czy „ostrego" kontrastu) i w swojej warstwie dźwiękowej (np. poprzez dobór i zestrój głosek budzących konkretne skojarzenia, poprzez tempo wypowiedzi, jej rytm, głośność, nie/ciągłość, intonację, wysokość i tembr głosu lub też zastosowanie podkładu muzycznego). Takie opisy oprócz „wyjaśniania" dzieła malarskiego mogą się do niego pod pewnymi względami upodobnić. Przyjmujemy hipotezę, że zależnie od przyjętej przez autorów strategii, opisy mogą zbliżyć się lub oddalić od malarskiego pierwowzoru na płaszczyźnie pojęciowej i estetycznej, wywołując podobne lub odmienne doświadczenia emocjonalne i zmysłowe. Mogą zatem przypominać „wyjaśnienie" dzieła malarskiego albo jego przekład na inną formę ekspresji.

Żeby zweryfikować nasze hipotezy, zgromadzimy przykłady polskich i anglojęzycznych opisów dla osób niewidzących, udostępniane przez muzea na stronach internetowych, żeby sprawdzić, czy autorzy wykorzystują wspomniane możliwości użycia języka w obrębie przyjętych konwencji gatunku. Skupimy się na dziełach należących do kilku wybranych kierunków w sztuce: impresjonizmu, ekspresjonizmu, kubizmu, abstrakcjonizmu i surrealizmu. Ponieważ każdy z nich opierał się na innych przesłankach filozoficznych i estetycznych, spodziewamy się, że skłonią deskryptorów do zastosowania różnych strategii opisu, które pragniemy zbadać.

Analiza AD będzie przebiegała w dwóch fazach, a poszczególne opisy będą rozpatrywane równolegle z innymi formami artystycznego wyrazu, wybranymi dla porównania. Wśród nich znajdą się utwory literackie i muzyczne, które powstały wtedy, co opisywane dzieła lub czerpały podobne inspiracje i wyrażają zbliżone idee w języku i muzyce (wśród malarsko-muzycznych przykładów omówimy np. relacje: Manet i Monet – Debussy i Ravel; Munch, Schiele, Kokoschka i Marc – Schoenberg, Berg i Webern; Picasso i Braque – Satie; Mondrian, Kandinsky, Klee – Boulez, Stockhausen i Schuller; Dalí i Miró – Varèse, Antheil, i wczesne przykłady muzyki konkretnej Schaeffera). Ale poszukamy też utworów, które z definicji „przekładają" konkretne dzieło na dźwięki (mowy), a nie są AD (np. wiersz Anne Sexton *Gwiaździsta noc* oraz kompozycja *Timbres, espace, movement* Henri Dutilleux, inspirowane słynnym malowidłem Vincenta van Gogha).

Na tym tle poddamy zgromadzone AD muzealne analizie tekstowej i dźwiękowej, próbując oszacować ich stopień „podobieństwa" do oryginału, rozumianego jako uruchomienie analogicznych doświadczeń poznawczych i estetycznych. W naszej analizie tekstualnej odwołamy się do poetyki kognitywnej, a budując analogie z malarstwem i muzyką odwołamy się do narzędzi semiotyki społecznej, przydatnej w wyjaśnieniu „gramatyki" komunikacji wizualnej i dźwiękowej. Następnie poddamy nagrania AD analizie akustycznej, badając wspomniane już wyżej dźwiękowe cechy wypowiedzi i budzone przez nie skojarzenia, żeby sprawdzić czy/jak warstwa dźwiękowa odpowiada stylowi malarskiemu/dziełu. Wyniki badań przedstawimy w postaci monografii, a także artykułów naukowych i wystąpień na konferencjach.